

Yrityskaupan hyväksyminen: GS Technologies Oy / Nordec Group Oyj

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV" tai "virasto") on 29.9.2022 ilmoitettu järjestely, jossa GS Technologies Oy ("ilmoittaja") hankkii määräysvallan Nordec Group Oy:issä (yritysryhmineen "Nordec" tai "kohde").

1 Yrityskaupan osapuolet

GS Technologies Oy on Harjavalta Oy:n ("Harjavalta") määräysvallassa oleva yhtiö, joka on perustettu yrityskauppaa varten. Harjavalta on talonrakentamista, pientaloteollisuutta sekä keittiökäkalusteliiketoimintaa harjoittavan Harjavalta-konsernin emoyhtiö, jonka yritysryhmään kuuluvat Puustelli Group Oy, Kastelli Group Oy ("Kastelli"), Lapti Group Oy ("Lapti") ja Harjavallan Aero Oy. Harjavallalla on myös sijoituksia erinäisiin suomalaisiin julkisesti noteerattuihin yhtiöihin, joista merkittävimpänä on 19,85 prosentin omistusosuus infrarakentamisen markkinoilla toimivassa Kreate Group Oy:issä ("Kreate").

Nordec Group Oyj on suomalainen rakennushankkeissa käytettävien teräsrunkorakenteiden ja julkisivuratkaisujen toimittaja. Nordecin valmistamia tuotteita käytetään moni- ja yksikerroksisiin rakennuksiin, raskaaseen teollisuuteen sekä siltoihin.

2 Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

Ilmoittajan mukaan Nordecin ja Harjavallan välillä on vertikaalinen yhteys, sillä Harjavalta-konserniin kuuluva Lapti voi käyttää toimittaja- ja teollisuusrakennushankkeissaan Nordecin tarjoamia teräsrunkorakenteita. Lisäksi Nordecin ja Kreaten välillä on vertikaalinen yhteys, sillä Nordec toimittaa teräsrunkorakenteita Kreaten siltahankkeisiin. Jäljempänä on keskitytty tarkastelemaan näitä kahta vertikaalista yhteyttä.¹

KKV on tarkastellut yrityskaupan kilpailuvaikutuksia ilmoittajan esittämän markkinamäärittelyn mukaisesti huomioiden myös Kreaten ja Nordecin väliin yhteyteen liittyvät markkinat.² Markkinamäärittely on kuitenkin voitu jättää avoimeksi, koska jäljempänä ilmenevin perustein yrityskaupan ei ole

¹ Ilmoittaja on tunnistanut myös muita vähäisiä ja potentiaalisia vertikaalisia yhteyksiä osapuolten välillä. Ensinnäkin Nordec voisi toimittaa Kastellille ja Laptille runkorakenteita myös asuntorakentamisprojekteihin. Ilmoittajan mukaan Suomessa asuntojen uudisrakentamiseen käytetään nykyisellään, yksittäispoikkeuksia lukuun ottamatta, ainoastaan puisia tai betonisia runkorakenteita. Lapti on keskittynyt ilmoittajan mukaan betoni- ja puupohjaiseen rakentamiseen ja Kastellin tuotanto koostuu pääosin puurakenteisesta asuntorakentamisesta. Vastaavasti Nordec ei valmista asuntorakentamiseen tarkoitettuja teräsrakenteita, vaikka se voisi teoriassa valmistaa niitä. Toiseksi Nordec voisi toimia Laptin toimittajana myös julkisivurakennetoimituksissa. Sellaiset kohteet, joissa Lapti voisi hyödyntää Nordecin valmistamia julkisivurakenteita ovat harvinaisia, eikä Laptin ja Nordecin välillä ole ollut toimitus- tai asiakassuhdetta julkisivurakenteiden osalta.

² Ilmoittajan käsityksen mukaan kohteen ja Kreaten vertikaalisella yhteydellä ei ole merkitystä yrityskaupan kannalta, sillä Harjavalta ei käytä ilmoittajan mukaan määräysvaltaa Kreatessa.

katsottu estävän kilpailua olennaisesti Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.

Runkorakennetoimitukset – vertikaalisten yhteyksien ylämarkkinat

Nordec tarjoaa teräsrunkorakenteiden kokonaistoimituksia, jotka sisältävät rakenteen suunnittelun, valmistuksen sekä asennusurakoinnin. Nordec ei valmista itse puu- tai betonirakenteita. Nordecin toimittamat runkorakenteet ovat lähes poikkeuksetta tarkoitettu hyödynnettäväksi teollisuus- ja toimitilarakentamisen projekteissa sekä infrarakentamisen siltaprojekteissa.

Ilmoittajan mukaan KKV on päätöskäytännössään arvioinut, että runkorakennetoimitusten markkina voidaan jakaa toimitila- ja teollisuusrakennushankkeisiin tarkoitettuihin runkorakennetoimituksiin ja siltarakennushankkeisiin tarkoitettuihin runkorakennetoimituksiin, minkä lisäksi teräsrunkorakenteet voidaan erotella omaksi segmentikseen muista runkorakennemateriaaleista. Runkorakennetoimitusten relevantteja maantieteellisiä markkinoita on tarkasteltu Suomen kansallisella tasolla.³

Siltojen teräsrunkorakenteiden markkinan arvo Suomessa vuonna 2021 oli ilmoittajan arvion mukaan 30 miljoonaa euroa, josta Nordecin markkinaosuus oli noin [10–20] %.⁴ Ilmoittajan mukaan Nordecin tärkeimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet terässiltarakennetoimitusten markkinalla ovat Urakointiasennus M. Rautio -konserni ([20–30] %), Kalajoen Teräs Oy ([10–20] %), Kuopion Rakenneasennus Oy ([5–10] %), Steel Group Pohjanmaa Oy⁵ ([5–10] %) ja Temeran Konepaja Oy ([0–5] %).

Ilmoittajan mukaan teollisuus- ja toimitilarakennushankkeiden teräsrunkorakennetoimitusten markkinan arvo Suomessa vuonna 2021 oli 263 miljoonaa euroa, josta Nordecin markkinaosuus oli [10–20] %.⁶ Nordecin tärkeimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet kyseisellä markkinalla olivat Peikko Finland Oy ([20–30] %), Teräselementti Oy ([5–10] %), JPV-Engineering Oy ([5–10] %), TPE Turun Pelti ja Eristys Oy ([5–10] %) ja VMT Steel Oy ([0–5] %).

³ Ilmoittaja viittaa KKV:n päätökseen asiassa dnro KKV/1238/14.00.10/2019, Donges Teräs Oy / Ruukki Building Systems Oy. Ilmoittajan mukaan KKV tutki myös, voisivatko isot tai muutoin haastavat runkorakennetoimitusprojektit muodostaa oman alasegmentinsä, mutta jätti markkinamäärittelyn tältä osin avoimeksi.

⁴ Arvioon on ilmoittajan mukaan päädytty Forecon Oy:n aiemmin tekemien arvioiden ja yleisen liikenneinframarkkinan kehityksen perusteella. Mikäli terässiltarakenteiden segmentin kokoa tarkasteltaisiin KKV:n Donges Teräs Oy / Ruukki Building Systems Oy -yrityskaupassa arvioidun mukaisesti segmentin koko olisi vuonna 2021 ollut 18,6 miljoonaa euroa, josta kohteen osuus olisi ollut vuonna 2021 noin [20–30] %. Kohteen osuus terässiltarakenteissa on ilmoittajan mukaan laskenut vuodesta 2018 erityisesti Oulun konepajan divestoinnin seurauksena. Lisäksi vuositasolla markkinaosuuksiin vaikuttaa etenkin se, miten ja milloin isompia siltaprojekteja toteutetaan sekä terässiltaprojektien osalta se, mikä yhtiö valitaan terässiltarakenteiden toimittajaksi. Kohteen oletus on, että sen osuus terässiltarakenteiden toimittajana kasvaa jonkin verran vuosina 2022–2024 Kruunusillat-projektista johtuen. Kyseessä on poikkeuksellisen suuri projekti, joten se vaikuttaa sekä segmentin kokoon että Nordecin myynteihin merkittävästi.

⁵ Steel Group Pohjanmaa Oy on hankkinut Nordecin Oulun konepajan keväällä 2021.

⁶ Arviot runkorakenteiden markkinoiden koosta perustuvat ilmoittajan mukaan Foreconin ja yhtiön johdon tekemiin arvioihin markkinoiden koosta vuosina 2016–2018, minkä pohjalta markkinoiden on arvioitu kehittyneen relevanttien Euroconstructin rakennusmarkkinasegmenttien kasvuprosenttien mukaisesti vuosina 2019–2021.

Infrarakentamisen markkina – vertikaalisen yhteyden alamarkkina

Kreate toimii infrarakentamisen markkinoilla ja sen liiketoiminta koostuu silta- rakentamisesta ja -korjauksesta, pohja- ja betonirakentamisesta sekä teiden, katujen ja ratojen rakentamisesta. Ilmoittajan mukaan KKV:n tapauskäytännössä infrarakentamisen markkinoita on arvioitu olevan mahdollista segmenttoida jakaen ne väylärakentamiseen, asfalttipäällysteisiin, yleiseen infrarakentamiseen sekä infran hoitoon ja kunnossapitoon. Väylärakentamiseen on puolestaan katsottu kuuluvan liikenneväylien rakentaminen mukaan lukien tie- ja ratarakentaminen sekä kaikki siihen liittyvät työvaihteet kuten esimerkiksi sillat ja tunnelit.⁷ Osassa KKV:n aikaisemmissa päätöksissä, tarkastellun yrityskaupan osapuolet ovat puolestaan esittäneet sillanrakentamisen muodostavan oman segmenttinsä.

Ilmoittajan arvion mukaan Kreateen markkinaosuus infrarakentamisen markkinoilla Suomessa on [5–10] %. Kreateen tärkeimpiä kilpailijoita ovat YIT Oyj ([15–20] %), Destia Oy ([10–15] %), GRK Infra Oyj ([10–15] %), Peab Oy ([5–10] %) ja NRC Group Finland Oy ([5–10] %). Ilmoittajan paras arvio on, että Kreateen markkinaosuus vuonna 2021 sillanrakentamisen noin 225 miljoonan euron markkinasta oli noin [30–40] %.

Muu uudistalonrakentaminen – vertikaalisen yhteyden alamarkkina

Lapti on suomalainen rakennusalan konserni, jonka toiminta keskittyy asunto-, palvelu- ja toimitilarakentamiseen sekä kiinteistökehitykseen. Laptin toiminta on keskittynyt uudisrakentamiseen, eikä se tarjoa varsinaisesti korjausrakentamisen palveluita. Ilmoittajan mukaan muun uudistalonrakentamisen markkinan arvo Suomessa vuonna 2021 oli 8 500 miljoonaa euroa, josta Laptin markkinaosuus oli [0–5] %.⁸ Ilmoittajan mukaan Laptin tärkeimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet muun uudistalonrakentamisen markkinalla olivat vuonna 2021 YIT Oyj ([10–20] %), Skanska Oyj ([5–10] %), SRV Yhtiöt Oyj ([5–10] %), Lujatalo konserni ([5–10] %) ja NCC-konserni ([0–5] %).⁹

3 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

Ilmoittajan mukaan yrityskauppa ei vaikuta haitallisesti kilpailuun millään markkinalla. Nordecin ja Laptin välinen vertikaalinen yhteys on vähäinen ja niiden asema markkinoilla ei ole merkittävä. Nordecin ja Kreateen välinen vertikaalinen yhteys ei myöskään johda kilpailun estymiseen. Ilmoittajan mukaan

⁷ Ilmoittaja viittaa KKV:n päätöksiin asioissa dnro 660/14.00.10/2017, YIT Oyj / Lemminkäinen Oyj; dnro 831/14.00.10/2011, Skanska Infra Oy / Soraset Yhtiöt Oy ja dnro 702/81/2005, Rautaruukki Oyj / PPTH Steelmanagement Oy.

⁸ Ilmoittajan arvot talonrakentamisen markkinatiedoista perustuvat Rakennusteollisuus RT ry:n suhdannekatsauksiin sekä Rakennetutkimus RTS Oy:n tutkimuksiin. RT ry:n markkinaa koskevat tiedot perustuvat puolestaan ilmoittajan mukaan Tietokeskus Finland Oy:n ja Forecon Oy:n tilastoihin.

⁹ Ilmoittaja ei ole tunnistanut sellaisia vertikaaliseen yhteyteen liittyviä kohteita tyyppiin tai kohteiden kokoon perustuvia segmenttejä taikka maantieteellisiä alueita, joilla Laptin markkinaosuus nousisi yli 15 %. Ilmoittajan käsityksen mukaan Laptin kilpailijat pysyisivät samoina, vaikka muun uudistalonrakentamisen markkinoita tarkasteltaisiin vastoin ilmoittajan näkemystä kohteiden koon mukaan tai tietyllä Suomen alueella.

Harjavallan vähemmistöomistus Kreatessa ei ensinnäkään anna Harjavallalle sellaista päätäntävaltaa, että se voisi saada Kreaten luopumaan ostoista Nordecin kilpailijoilta. Vaikka Kreate itsenäisesti ja kaupallisten intressiensä vastaisesti päättäisi lopettaa ostot muilta kuin Nordecilta, se ei kuitenkaan kykenisi poissulkemaan Nordecin kilpailijoita markkinoilta, sillä useat muut inf-rarakennusmarkkinalla toimivat yhtiöt toteuttavat jatkuvasti siltarakennus-hankkeita. Ilmoittajan mukaan Harjavallalla ei olisi myöskään kykyä Kreaten kilpailijoiden poissuljentaan, sillä Nordecin siltarunkorakenteiden asiakkaille löytyy huomattava määrä vaihtoehtoisia merkittäviä toimittajia.

Yrityskauppa ei ilmoittajan mukaan johda myöskään haitalliseen tietojenvaihtoon. Ensinnäkään Kreaten ja Nordecin päätöksentekomenetelmät eivät mahdollista sitä, että sensitiivisiä tietoja Nordecin kilpailijoista voisi yrityskaupan johdosta siirtyä Kreatelta Harjavallan kautta Nordecille. Lisäksi hallituksen jäsenen toimintaa rajoittaa liikesalaisuuslaissa hallituksen jäsenelle asetettu kiello käyttä tai ilmaista liikesalaisuutta.

Viraston markkinakuulemisessa saatu lausuntopalautte oli pääasiassa neutraalia. Eräs lausunnonantaja kuitenkin esitti, että Nordecin ja Kreaten välisellä vertikaalisella yhteydellä on merkittävä vaikutus kilpailuun, sillä yrityskaupan jälkeen Nordec saattaisi kieltäytyä toimittamasta runkorakenteita Kreaten kilpailijoille kilpailukykyiseen hintaan. Lausunnonantajan mukaan suuren kokoluokan terässilloissa ei Suomessa ole kuin kaksi tai kolme varteenotettavaa toimittajaa, joista Nordec on yksi. Toisen lausunnonantajan mukaan yrityskauppa estäisi tehokasta kilpailua, sillä Kreaten ja Nordecin yhteinen markkinaosuus terässiltojen osalta kasvaisi entisestään. Lisäksi Nordec saattaisi saada Kreatelta tietoja kilpailijoidensa tarjousten hinnoista etenkin isoissa projekteissa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Ilmoittajan toimittamien tietojen perusteella Harjavallalla ei ole tehokasta mahdollisuutta vaikuttaa Kreaten liiketoimintaan osakkeenomistajien enemmistön intressin vastaisesti. Harjavallalta puuttuu siten kyky kysyntämarkkinan poissuljentaan.

Yrityskaupan jälkeen Harjavalta kykenee kuitenkin vaikuttamaan Nordecin toimintaan. Harjavallan omistusosuus Kreatessa on selvästi pienempi kuin mitä se tulee yrityskaupan myötä olemaan Nordecissa. Omistusosuuksien erot vähentävät sitä todennäköisyyttä, että Harjavallalla olisi kannustin tuotantohyödykemarkkinan poissuljentaan, sillä ylämarkkinan voiton menetykset kohdistuisivat Harjavallalle laajemmin kuin alamarkkinan lisävoitot. Kannustimeen vaikuttaa lisäksi se, että markkinalla toimii Nordecin ohella ainakin yksi toimija, jolta Kreaten kilpailijat pystyisivät hankkimaan myös suuren kokoluokan siltarakenteita, mikäli Nordec pyrkisi vähentämään myyntiään tai nostamaan hintojaan. Harjavallan omistusosuudet sekä KKV:n selvitysten aikana saamat markkinatiedot kokonaisuutena huomioiden virasto katsoo, että Harjavallalla ei ole kannustinta tuotantohyödykemarkkinan poissuljentaan.

KKV katsoo lisäksi, että Harjavallalla ei ole vähemmistöomistuksensa tai hallituspaikkansa kautta oikeutta saada Kreatelta haltuunsa tai hyödyntää kilpaillevien elinkeinonharjoittajien kaupallisesti arkaluonteisia tietoja.

4 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy järjestelyn, jossa GS Technologies Oy hankkii määräysvallan Nordec Group Oyj:ssä.

5 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

6 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 49 a §:n mukaan siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

7 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa asiantuntija Sara Aronen, puhelin 029 505 3057, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja Timo Mattila

Asiantuntija Sara Aronen